

עין משפט נר מצוה

יג א מיי פ"ו מהלכות שנגנת הל' ג ופ"ז הלכו וי יד ב מיי פ"ח מהל' מפס"ק הל' ג

ג (מ"ט הל' ג): גור ד מיי פ"ג מהלכות ע"י הל' ג ופ"ו מהל' שנגנת ע"י ג:

רבינו גרשום

בהו הרבה לאורן זכרת אחת. אלא כרת באחותו אפאי איצטרך וקסבר ר' יצחק אחותו דרישה אקרא לא דרשא אתי אלא אדריה דקרא הוא ולגופיה איצטרך איש אשר יקח את אחותו ואחות דרישה מיבעי ליה לחלק. וק' קשיא אפאי קאבר ר' יצחק אחותו דרישא אדריה דקרא הוא את מפיק ליה לרנו ככרת ולא במלקות. הווא לא מפיק אלא מכרת ולא מאחותר.

ואמר לן ר' דמס' מכות קא עשה אתי א' בעית תימא יליף עשר מאחורה עלה דר' יצחק דאמר עונשין מן הרין וקאמר י' בעית תימא אחותו בת אביו ובת אביו לוי עונש מאחורה ולא מן הרין עונש מאחורה.

ג: אלא כאומר מוסר

לעבוד עבודת כוכבים דהיינו שגגת עבודת כוכבים ושגגת עבודות: **דעד כלא לא בעא מנייה רנא מר"ג**. העלם זה וזה כידו מהו כפ' ד' מיתות (פסהדרין סג): **רז פפא אמר משכחם לה כמניוק שגשגה לבין העובדי כוכבים**. שגגת עבודת כוכבים וזוון עבודות כגון

שחזר ושמע שזוהת עבודת כוכבים לא ישננה שם אסורה דב' עבודות הללו והני עבודות לם הרזו ידעי דלמקין:

שגגה ענודם כוכבים. דסנור אין עבודת כוכבים של עץ: **רז אחא בניה דרז איקא משמים דרז ציני אמר**. לעולם וזון שגת ושגגת מלאכות נמי קחשיב ודקאמרת ליחשיב טפי תנא לא מהדר אלף על מנות שחייצין עליכון כרת: **שם שגם קמני שם ענודם כוכבים קמני**. ולעולם כלל חדא וחדא איכא עונא: **לג והאיכא כנו מאנוסו** ^ו**דלא כניבא**.

אלא אחיא הנה הנה אחיא ומה ומה ואמר לן ר' דמס' מכות קא עשה אתי א' בעית תימא יליף עשר מאחורה עלה דר' יצחק **רז אחא רמי**. דרז ציני אלדז ציני: **והאיסמר**. במס' זבחים כפ' השומע

(דף ק:): **אחיז פניס**. שגשגתה עזרה: **אכזי חוץ**. בהמת קדשים שגשגתה בחוץ: **וקשיא לוס לרז ציני**. התם צזכיסם א"כ דמרי גזויי העלאה איכא יומני בכרימות המעלה מוך לעזרה **אכזי פניס** והמעלה נמי אכזי חוץ: **רז דמי שגת**. משבון מיוצי' מנא במס' סנהדרין (דף עג). **ודעבדון כוכבים כנס'**

סנהדרין (דף ס:): **לז צניכיון**. במקומות: **וגצי כריותם יאזיאל**. הוא גרלא בעלמא דחשיב להו למנות שחייצין עליהן כרת איכא לשנויי שם שגת שם עבודת כוכבים: **אכל גצי העלאה**. לא לם אכשכון ציה נכא דליתני במשנה מרי גזויי העלאה: **בעא מנייה ר' ירמיה וכו'**. מסו. אס עשאן בהעלם אחת חייב אחת אז צ' מן מיתלקן כרימות למעטות כללואן אי לי לא: שומט ומעלה איכא צ' כרימות בלחמי מות ^וסודר לאו בלחא חנכי השמר קן על מעלה עלוותך כלל מקום ^ווכי' ^וול פול מקום שגאמר השמר פן ולא אינו אלף לא מעשה ^ואלף בשמיטה ליכא לאו צדיהא דהאי דכמיז בפרכת ^וויקאל ^וי ולא יצחמו עוד את זמניהם וגו' מוקיס ליה צזכיסם צפרק השומט והמעלה ^ודף קו). צזוכט בהמה למרקוליס: **ג"ה**. תם צזכיסם בשמיטה נאמר הצאה ^ואל פתח אהל מועד לא הציאו ובהעלאה נאמר ^וויקאל ^וי ואל פתח אהל מועד לא יציאו מה להלן בשעלה ענש והסיר: **ושם פשגה**. ^ונ' ^וס' שזחט: **אזב וידעוני**. איכא צ' מיתות דכמיז (סס) **אזב** אי ידעוני מות ולא אחד דכמיז ^ואל ימנא כן וגו'

שלישים ושש פרק ראשון

אלא כאומר מוסר. לעבוד עבודת כוכבים דהיינו שגגת עבודת כוכבים ושגגת עבודות: **דעד כלא לא בעא מנייה רנא מר"ג**. העלם זה וזה כידו מהו כפ' ד' מיתות (פסהדרין סג): **רז פפא אמר משכחם לה כמניוק שגשגה לבין העובדי כוכבים**. שגגת עבודת כוכבים וזוון עבודות כגון

אלא באומר מותר ^ו דעד כאן לא ^וקבעי מיניה רבא מרב נחמן אלא אי חדא מחייב אי תרתי מחייב אבל מיפטר לגמרי לא בעא מיניה סרב פפא אמר ^ומשכחת לה בחינוק שגשבה לבין העובדי כוכבים ^וידרע דאמריא ^ועבודת כוכבים והני עבודת כוכבים לא ידע דאסירן ואי בעית אימא אפי' תימא בגדול כגון דקא מעי בהרין קרא ^ולא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב וגו' כבר כי אמריא השתחואה לעבודה זרה דכסף וזהב אבל דמיני אחרניי שריא דהיינו שגגת עבודת כוכבים ^ו וזוון עבודת רב אבא בריה דרב איקא משמיה דרב ביבי ^ואמר תנא שם שבת ^ו ושם עבודת כוכבים קתני ממאי מדרקתני ^ו הבא על אשה ובתה ועל אשת איש והא יש בתו מאנוסתה דלא קתני לה אמרי דכתיבן קתני דלא כתיבן לא קתני והאיכא ^ובת ^ו אשתו ובת ^ו(בתה) [בתו] ובת בנה דכתיבא ולא קתני אלא שם אשה ובתה קתני ה"ג שם שבת ושם עבודת כוכבים קתני ^ו רב אחא בריה דרב איקא רמי דיליה אדיליה מי אמר רב ביבי בר אבבי הכי שם שבת קתני ושם עבודת כוכבים קתני והאיתמר המעלה יאבברי פנים בחוץ חייב אברי חוץ בחוץ חייב וקשיא ליה ^ולרב ביבי בר אבבי אי הכי הא דתנן שלשים ושש כריתות בתורה תלתין ושבע גינהו דאיכא ^ו המעלה והמעלה מאי קשיא ליה גינשי שם העלאה קתני מי דמי ^ו שבת ^וועבודת כוכבים תנא יתהון ^וי"א אבינכיהון גבי כריתות דאיריא משני שם שבת קתני שם עבודת כוכבים קתני גבי העלאה מי תנא יתהון ^ו בינכיהון דשני הכי בעא מיניה ר' ירמיה מר' זורא ב' כריתות ולאו אחד מהו א"ל שוחט והעלה קאמרת הני שני לאון גינהו מי למאן דגומר מגו"ש ^ונאמר כאן הבאה ונאמר להלן הבאה מה להלן לא ענש אלא ^וא"כ הוהיר אף כאן לא ענש אלא ^והוהיר ^וי למאן דרמיית לה בהיקש אמר קרא ^ושם תעלה ושם תעשה יבוקיש שחיטה להעלאה מה העלאה לא ענש אלא ^והוהיר אף שחיטה לא ענש אלא ^וא"כ הוהיר דלמא ב' מיתות ולאו אחד קאמרת ^וי מה היא אוב וידעוני א"ל דהא פלוגתא דר' יוחנן ור"ל ^וס' ^ודתנו גבי ^ו (סנהדרין) ^והנסקלין ^ו בעל אוב וידעוני וקשיא לן ^וי ומ"ש גבי סקילות תני ידעוני וגבי כריתות לא תני ידעוני א"ר יוחנן הואיל ושניהם בלאו אחד נאמרו ונימא ידעוני ולא נימא בעל אוב קסבר הואיל ופתח הכתוב בבעל אוב ור"ל אמר הואיל ואין בו מעשה ור"ל מאי

טעמא לא אמר בר' יוחנן א"ר פפא דהא חלוקין הן במיתות ור' יוחנן אמר לך חלוקה דלאו הוי חלוקה חלוקה דמיתא לא הויא חלוקה ור' יוחנן מ"ט לא אמר כלל קסבר מאן תנא כריתות ר"ע היא דאמר לא בעינן ^וי מעשה ור"ל נהי דר"ע לא בעי מעשה רבה מעשה וזמא בעי בעל אוב ^וי מאי מעשה אית ביה הקשת וזרעותיו הוי מעשה מגדף ^ו מאי מעשה אית ביה עקימת שפתיו הוי מעשה קס"ד ^וי הקשת וזרעותיו הוי מעשה וזמא אפי' לרבנן ימיתיה ^ו בעבודת כוכבים אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה כגון שייבב וקיסר וניסך והשתחוח וקשיא לן השתחואה לית בה מעשה ואמר ר"ל הא מני ר"ע היא דאמר לא בעינן מעשה ור' יוחנן אמר אפי' תימא רבנן כפיפת קומתו הוי מעשה מכלל דסבירא ליה לר"ל אליבא דרבנן כפיפת קומתו ^וי לרבנן לא הוי מעשה הקשת וזרעותיו הוי מעשה ואלא ^ו כי קאמר ר"ל הקשת וזרעותיו הוי מעשה ^וי וזמא אליבא דר"ע אבל לרבנן לא הוי מעשה א"ה אמאי תני יצא מגדף שאין בו מעשה גיחני יצא מגדף ובעל אוב ^ו חדא מתרתי קתני וליחני בעל אוב ולא ליתני מגדף מגדף איצטרך ליה סד"א ^וי הואיל וכתיב כרת דיליה במקום קרבן אימא ^וי מודה ליה לרבי עקיבא קמ"ל דלא עולא אמר בעל אוב דקתני במקמר לשד במקמר לה ^וי רבא א"כ היינו עובד עבודת כוכבים אלא אמר רבא מקמר לשד ע"מ לחבור א"ל אבבי א"כ היינו חובר חבר א"ל התורה אמרה חובר חבר כגון זה בסקילה ואלא חובר חבר דבלאו ^וי הרין הוא א"ל בדחתיא ^וי וחובר חבר אחד חובר גדול ואחד חובר קטן ואפי' חובר לנחשים ועקרבים חייב אמר אבבי ^וי והאי מאן דבעי למיצמד זיבורא ועקרבא אסור ואי קאתו בתריה שרי לר' יוחנן דאמר כפיפת קומתו ^ו הוי מעשה עקימת

תוספות
שתי מיתות וכו'. יומתו גו' דמיסם גס אכל מדכמיז יומתו לשון רצים לא משמע חילוק בדעיות נמי כמיז ונכרתו לשון רצים ופליגי הכי אילעריך קרע תלמן: **הואיל** ואין בה מעשה. מימה דלעיל אמר דתנא ג' כריתות לקוימינהו לכריתות אלמא אע"ג דלית כהו מיזב חטאת ה"ג ליתני ידעוני דכרת מיהא לית ציה: **ואי** אחי בתריה שרי. מימה הי"ד אי דליכא סכנה שפיעא דלין לך דבר שעומד צפני פסוקו נפש ואי ליכא סכנה אמאי שפיר:

שלישים ושש פרק ראשון כריתות

ושאל אזב וידעוני וצני קרבן גינהו דכמיז צהו כרת (סס) והנפש אשר תפנה אל האזובות וקמיצע לך אי מיתות ממלקות למעטות והעושן צהעלם אחד צייז שמים אי לא: **הא פלוגתא דר' יוחנן וריש לקיש**. בלאו הן הנסקלין דב' ^(א) מיתות (פסהדרין דף סה). דשמעינן לז דמרווייכו דלין חייצין עליהן אלף

אחת הואיל ובלאו אחד נאמרו הלכך אין חילוק מטאות ציינין להכי לא חשיב אלף חד מינייהו דכולוהו כריתות דמנן צממני' למניינא דחטאות תננהו כדלמרי' צריש פירקין ואלס עשאן כולן צהעלם אחת צייז על כל אחת ואחת: **הואיל ואין זו מעשה**. הילכך לאו צר קרבן הוא אכל אזב יש צו מעשה שמנקש צזרועותיו ומדבר משמיו: ידעוני מכינס עסס חיה ששמה ידוע למוך פיו ומדבר: **דסא חלוקין סן צמיסוס**. ואי לאו הטעם דלית חלוקין סן צמיתות וי"ל למיתנייהו אי הוי צר קרבן: **ר"ע הוי דאמר**. לקמן (דף ז.) מגדף צציא קרבן דלא צעין מעשה: **נבי דלא צני מעשה רנא**. מדקמני מגדף: **קס"ד**. מדקאמר ר"ל הקשת וזרועותיו הוי מעשה וחזין צממני' דפליגי רבנן אלמגדף ולא פליגי אבעל אזב ש"מ דלפי' לרבנן חשיב מעשה: **לז כרס דילי**. כרת דמגדף. מעשתי קרא קרבנן ענודם כוכבים כסדד שלם לך ^ונפש כי מחטא צגשגה והקצירה עז צת שגמה וגו' וצהיאי פרשטא כמיז והנפש אשר מעשה ציד רמה וגו' ונכרתה דמישמעי צמגדף וקסד"ל הואיל וכמיז צמקוס קרבן ליחייב קרבן אע"ג דלית ציה מעשה קמ"ל ילא מגדף: **עולא אמר**. היינו טעמא דלא פליגי רבנן אבעל אזב דלאו צהקשט וזרועותיו מיירי אלף מקטגר לשר השדים: **על מנפ לחצרו**. שימחבר אלוו וסייענו ככשפיו ולא קטרי לו לנש אלוה:

סיינו חוצר חצר. ולא צכרת הוא ולא צמיתה הוא אלף בלאו: **חוצר חבר כגון זו**. שמקטגר לשר השדים הוא ^וי: **אחד חצר גדול**. שמחבר מיות גדולות ומגמלדן יחד: **חצר קטן**. לחיות קטנות לוחש ומחצנן ככשפים יחד: אפילו זיבורא ועקרבא דלא חשיצי אסור ללוחשן: **אישוע כלז**. עיקר איסורו תלוי בצרוע כלז ^וי דיע למי גידף הילכך לא חשיב מעשה אכל השתחואה אנו רואין שמשחמהו לעצודת כוכבים לז: גליון. הואיל וישעני כלז. עיקר איסורו צממשגת הלז ואין כלא מעשה ומה שמדבר אינו אלף משמעי איסורו אכל כפיפת קומתו היינו עיקר איסורו דאילו כלז השתחואה לא מחייב דאין עיקר כלז אלף כפיפה היא החיזו. נראה לי:

מסורת הש"ס

(א) [שבת ע' וס"ג], (ב) ע"י צייז' דמוחק מן דידע עד דלמרי' ועי' ככס"ז שמקיס גי' הפסיס, (ג) ע' ככס"ז דלא גרס בת אסמו וע' ככס"ז ד' צייז', (ד) ונחסיס ק, ד"ה הני ו' ונ' מוס' ונחסיס ק, ד"ה הני ו' ונ' מה שהעמו כקלת מיתוס], (ו) גי' הערין כנסהיטו ע"ש ערך (ז) [א], (ח) ונחסיס ק: [ט], (י) מעהרין סה, כל ספוחא ע"ש, (י) צייז', (י) [מעהרין שס וסג], (י) ונימיות מח: [וי"ג], (ט) מעהרין סה, (ז) צ"ל סה"ד, (ט) ויקהל ק, (ע) דגריס ית, (ט) ונסת י, (ז) ויקהל ק, (ט) צייז' ששטנ' אל' חמא' אל' תמא' אל' פטני אל' האזובות וכן פירשי' לעיל צממני' וכן גירסת כס"ג, (ז) [לשלי צ:], (ט) צמגדל סו], (ח) מכלן צייך לעמי' בלד', (ה) כס"א: לזו ולז, (ז) כס"א:

ⓘ

תורה אור השלם

- ↑ לא תעשון אתי אילוז כסף ואילוז יחב לא תעשה לבגם.
- ↑ כי אם בפקוק אשר יחבר וְאֶת־שִׁבְעֵיךָ שֶׁבִּיחַ שֶׁבִּיחַ עֲלִיךָ וְשֵׁשׁ תַּעֲשֶׂה בִּלְי אֲדָמָה מִצֵּיב יֵב יֵד אֲנִי מִצֵּיב:

ⓘ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הא פלוגתא וכו'
ב' צמיתות ספי' ואפ"כ מ"כ
הואיל דרשניהם בלאו א'
דשמעין דרשניהם: (ג) ד"ה
מוצר וכו' הוי ספקילה ספי':

ⓘ

מוסף רש"י

הובא במוף המסכת

ⓘ

שימח מקובצות

ⓘ ע"י בחדרשין: ג עבודת כוכבים ס"א דלא ידע דאסורא עבודת כוכבים (א) ועבודת זון דאסירן לא ידע: (ז) תיבות וזין עבודת כבצת ספריים לילא. גיליון: ח ביבי בר אבבי אמר: ו שבת קתני ושם: ו ב' בחדרשין: ין והאיכא ס' בתו תיבות בה אשמו ואתו ו' נחמן גיליון ומכיתב והאיכא עד תיבות דב אשמו ספריים לילא ע"כ: דב ס"א אחא מתי לא דרב אחא ברי' דרב איקא משמיה דרב ביבי בר אבבי ודיליה איריליה מי רבי: ין ע"י בחדרשין: ין בבבכיהון אתא א' י' נמחק: ין בבבכיהון דשני הכין אתי א' י' נמחק: ין תהורי אי למאן: ין קאמרת ומה היא כר' איל אין א"ל הא אתה ד' נמחק: ין וריל' דתנן גבי אור' י' נמחק: ין לן מ' גבי סקילות דתני ידעוני אמר י' נמחק: ומה דהאי אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה לאפוקי החרוז את' חס: ין מאי מעשה ס"א וזמא: ין מאי מעשה. ס"א וזמא: [ין] קס"ד דהקשת וזרעותיו לריש לקיש חיי מעשה אפי' לרבנן מחייבי בעי לעולם אינו: קם קומתו לא הוי מעשה השתא ר"ל כפיפת קומתו: קם ואלא מאי כי: סח תיבת וזמא נמחק: סח ע"י בחדרשין: סח אימא מודו ליה אתה ד' נמחק: סח לא רבה א"כ היינו כר' אלא אמר רבא כפיפת לשד: סח ובלא דרין תוא: סח אבבי הילכך אפי' למיזמד זיבורא תיבות אתא מאן נמחק: ט קומתו לרבנן הוי: [ין] עבודת כוכבים ששכבה שם תיבת שישנה נמחק: [ין] וזות לא ידע תיבת הרוז נמחק: [ין] מהיזי בתו מאנוסות לא כתיבא ותיבת האויא נמחק: [ין] מהיזי בבבכיהון: [ין] אשכון כוכבא דליתני: [ין] דשמיני מתרייתו דאין חייבין עליון כ' תואיל ובלא אחד: [ין] מעשה סה"ד ומה"ד תואיל וכתיב כרת דיליה במקום קרבן לעיל מיתה מכרת מדגדף: [ין] כוכבים. ור"י פ' דאי אסיק לש"ש לאבן בעלמא וכירתי ע"ז, דלא בריך לשם אבא ואילו אסיק לאבן בעלמא שם ע"ז והשתחוה ליה חייב: חס:

(א) נראה דל"ל וסני עבודת ספיס ידע דמלקין:

אלא אפרי ווא שבת יש בו ליט כריתות לאבות מלאכות שילו: אמר ר' יוחנן תנא דירן קא חשיב למחלל שבת בחד כרת קא מיירי בשגגת שבת וזוון מלאכה כדנתיא תנא שהיא אחת בשעשה מלאכות הרבה ואינו חייב אלא אחת היינו שגגת שבת וזוון מלאכה שאינו יודע שהוא שבת אבל יודע שמלאכות אלו אסורי' בשבת וכיון דישאן בדות בדיעה אין בהן קרבן אלא על שגגת שבת בלבד. ואמאי מוקיס המחלל את השבת דרשנא שבת וזוון מלאכה מיירי ואינו חייב אלא אחת ונתיין שגגת שבת ושגגת מלאכה דליתיה ל' ט' ר. תא. דמתניתא שגגת שבת וזוון מלאכה עריפא ליה למיתני לאשמועינן רבותא דאף על גב דהויז במלאכות מן חד חטאת מיתה לא מיפטר ט"א משום הכי עריפא ליה לרבנן שגג בשבת מיפטר ואפוקי וזון שבת ושגגת מלאכה דאם הויז נמי במלאכה פטור לגמרי מחטאת: וכן אתה מוצא גבי. העובר עבודת כוכבים דקתני במתני' דלא מיחייבי אלא חדא משום דרשנא עבודת כוכבים וזון עבודת מיירי: והוי לבי לשטים. דהא סבור בית הללסת הוא ולא מיחייבי מיירי: ואלא דחזא אנדרטא צלם שאינו עשוי לשם עבודת כוכבים וסניד ליה מאי שוגג איכא הכא כיון שאינו עבודת כוכבים בהכי תליא מילתא אי דקבליה מודי הוא ואי לא קבליה לאו מידי עבדי ולא מיחייבי: אלא כגון דשגג בעבודת כוכבים

(א) נראה דל"ל לעולם צנברי קחשיב ודקאמרת דל האלם הנרעטת מני כסי בתקומה וכו'. (ב) נראה דל"ל דמי שגג גם בתללכות מ"מ תחלה מיהא לז מיפטר ללסוקי וכו'.